

УДК 34
ББК 67.0
А 43

А 43 Актуальні проблеми юридичної науки: Збірник тез міжнародної наукової конференції «Восьмі осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 13-14 листопада 2009 року): У 4-х частинах. — Частина друга: «Конституційне право. Адміністративне право. Фінансове право. Інформаційне право. Земельне право. Аграрне право. Екологічне право. Природоресурсне право. Трудове право та право соціального забезпечення». — Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2009. — 405 с.

ISBN 978-966-8823-28-2

У збірнику представлені кращі тези доповідей, які були оприлюднені на Міжнародній науковій конференції «Восьмі осінні юридичні читання», що відбулась у Хмельницькому університеті управління та права 13-14 листопада 2009 року.

Розміщені у збірнику тези доповідей стосуються таких напрямків: «Конституційне право», «Адміністративне право», «Фінансове право», «Інформаційне право», «Земельне право», «Аграрне право», «Екологічне право», «Природоресурсне право», «Трудове право та право соціального забезпечення».

Збірник розрахований на наукових та науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, студентів, аспірантів та докторантів юридичного напрямку, практичних працівників і широкий читачий загал.

Адреса організаційного комітету:

29013, м. Хмельницький, вул. Театральна, буд. 8
тел./факс: (0382) 71-80-80
Ел. пошта: nauka@univer.km.ua
www.univer.km.ua

Організаційний комітет Міжнародної наукової конференції «Восьмі осінні юридичні читання» не завжди поділяє думку учасників конференції.

В збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані учасниками конференції.

Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і наукових установ, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978-966-8823-28-2

© Колектив авторів, 2009
© Хмельницький університет
управління та права, 2009

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО
АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО
ФІНАНСОВЕ ПРАВО
ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

CONSTITUTIONAL LAW
ADMINISTRATIVE LAW
FINANCIAL LAW
INFORMATION LAW

достатньо ґрунтовне дослідження у вітчизняній юридичній науці. У той же час, ситуація з референдумом суттєво відмінна: в Україні ще не набуто значного досвіду їх організації та проведення, застарілою є законодавча основа референдуму (Закон України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» був прийнятий ще 3 липня 1991 року, тобто значно раніше, ніж Конституція України).

Відповідно, у вітчизняній юридичній науці ще не отримали системного та комплексного характеру дослідження проблематики референдуму, які, не зважаючи на їх чисельність, носять фрагментарний характер, спрямовані на вивчення лише окремих питань реалізації цієї важливої форми безпосередньої демократії. Як наслідок, можна спостерігати наявність суттєвих прогалин у законодавстві про референдум, неузгодженість його положень, недостатність науково обґрунтованих пропозицій щодо його вдосконалення та застосування на практиці. Окремі питання проблематики референдумів, зокрема, питання референдумного процесу – ініціювання, призначення (проголошення), підготовка, проведення референдумів, визначення кола суб'єктів та учасників референдумного процесу, актів референдумного процесу, їх ознак та видів, порядку прийняття й оскарження тощо, до сьогодні ще не були предметом окремого комплексного наукового аналізу. Такі обставини призвели до нівелювання значення референдуму, вони суттєво ускладнюють, а часто і унеможливають, проведення як всеукраїнських, так і місцевих референдумів.

Отже, з огляду на неповноту наукового аналізу проблематики організації і проведення референдуму, недосконалість його законодавчої основи слід зробити висновок про доцільність і необхідність проведення наукового дослідження у цій сфері, його теоретичну та практичну значимість.

1. Перша проблема, на яку ми звернули увагу у процесі дослідження – це питання розмежування суб'єктів та учасників референдумного процесу. Чинне законодавство не проводить чіткого поділу, проте оперує термінологією як «учасники», так і «суб'єкти» референдуму (референдумного процесу). Зважаючи на наведене, на основі аналізу діючого законодавства та теоретичних положень нами пропонується до суб'єктів референдумного процесу відносити політичні партії (виборчі блоки політичних партій), виборців, комісії з референдумів, Президента України, Верховну Раду України, Верховну Раду Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, а також ініціативні групи референдумів та загальні збори громадян, до компетенції яких і належить обрання таких груп. Натомість всіх інших осіб (у тому числі колективні об'єднання), які приймають участь в організації та проведенні референдумів, слід відносити до учасників референдумного процесу.

2. З точки зору вивчення процесуальних механізмів референдумів досить актуальним є дослідження стадій референдумного процесу. Саме стадії референдумного процесу визначають його зміст, процедури ініціювання, підготовки, організації та проведення референдумів. Нами, на основі проведеного аналізу чинного законодавства та теоретичних джерел, пропонується виділяти три основних стадії референдумного процесу – підготовчу, організаційну та основну, визначаючи в межах кожної з них відокремлені завершені етапи. Саме стадійність нами пропонується покласти в основу оновленого законодавства про референдуми. Стадійність повинна зумовлювати структурну побудову нового закону.

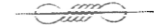
3. Крім того, у процесі дослідження нами встановлено, що чинне референдумне законодавство не проводить розмежування понять «акти референдуму» та «акти референдумного процесу», що є досить актуальним з точки зору розуміння змісту та значення вказаних актів, суб'єктів їх прийняття.

Враховуючи вказані принципові положення, можна стверджувати, що Закон України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» потребує доопрацювання з метою визначення поняття акта референдумного процесу та закріплення основних його ознак і юридичних особливостей. Перш за все, це дозволить уникнути неоднозначного ставлення до актів референдумного процесу як результату здійснення суб'єктами референдумного процесу своїх функцій та сприятиме більш ефективному їх дотриманню та виконанню. Зокрема, нами пропонується визначити акт референдумного процесу як документально оформлений

правовий акт, що існує у вигляді владної настанови, виробленої і прийнятої на підставі норм діючого законодавства спеціально уповноваженим суб'єктом референдумного процесу в межах наданої йому компетенції у сфері референдумних відносин, містить обов'язкові до виконання положення і є результатом правового вираження низки взаємообумовлених, послідовних стадій референдумного процесу.

4. Тісно з питаннями актів референдумного процесу пов'язане питання процедури їх оскарження. Законодавче закріплення такої можливості створює об'єктивні передумови для розбудови правової, демократичної держави, забезпечує дотримання, чесне та неупереджене застосування референдумного законодавства, прозоре проходження усіх стадій референдумного процесу. Саме можливість оскарження актів референдумного процесу на будь-якій його стадії робить даний процес гуманнішим, зводить до мінімуму можливість зловживання уповноваженими особами своїм службовим становищем з метою впливу на перебіг референдумного процесу, сприяє розбудові громадянського суспільства та правової держави.

Аналіз чинного законодавства виявив ряд недоліків у процедурі оскарження актів референдумного процесу як в адміністративному порядку, так і в судовому (в порядку адміністративного чи конституційного судочинства). Зокрема, невіршеним залишається питання спрощення процедури звернень до Конституційного Суду з питань оскарження актів суб'єктів референдумного процесу, а також розширення кола суб'єктів подання таких звернень. Говорячи про оскарження актів референдумного процесу у порядку адміністративного судочинства, важливим видається питання доукомплектування системи адміністративних судів, особливо на місцевому рівні і коли це стосується питань виборчих та референдумних справ.

Яцків Ірина Ігорівна

здобувач кафедри адміністративної діяльності КНУВС

НЕПРАВМИРНА ВИГОДА ЯК АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Корупція – соціальне явище, яке виникає через сукупність сприятливих для цієї протиправної діяльності чинників, зокрема низький рівень правової культури населення, бажання вигоди та наявності повноважень для досягнення цього. Сучасне антикорупційне законодавство складається з великої кількості нормативно-правових актів, основу яких складає Закон України «Про боротьбу з корупцією» [1].

11 червня 2009 року прийнято 3 нові антикорупційні закони, які визначають поняття корупції, конкретизують коло її суб'єктів та нові склади правопорушень у даній сфері:

- Про засади запобігання та протидії корупції[2];
- Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень[3];
- Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення[4].

Пропонується розглянути склади корупційних правопорушень, внесених у Кодекс України про адміністративні правопорушення (Глава 15-Б) Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення».

Адміністративна відповідальність у формі штрафу передбачена за одержання неправомірної вигоди (стаття 212-21 КУпАП).

Об'єктом даного правопорушення є суспільні відносини що посягають на встановлений справедливий порядок розподілу матеріальних благ.

Об'єктивна сторона полягає у діях суб'єкта правопорушення щодо одержання неправомірної вигоди для себе чи іншої особи у розмірі, що не перевищує 5-ти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (85 гривень).

Під неправомірною вигодою слід розуміти грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги матеріального чи нематеріального характеру, що їх обіцяють, пропонують, надають або одержують безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову, без законних на те підстав.

Суб'єктом неправомірної вигоди, як і підкупу (ст. 212-22 КУпАП), незаконного сприяння фізичним або юридичним особам (ст. 212-23) та неправомірного втручання в діяльність державних органів, підприємств, установ та організацій є:

1) особи, уповноважені на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування;

2) особи, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування;

3) особи, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування.

До осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування відносять Президента України, Голову Верховної Ради України та його заступники, Прем'єр-міністра України та інших членів Кабінету Міністрів України. Голову Служби безпеки України, Голову Рахункової палати, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Голову Верховної Ради АРК, Голову Ради Міністрів АРК, народних депутатів України, депутатів Верховної ради АРК, депутатів місцевих рад, державних службовців, осіб місцевого самоврядування, військових посадових осіб Збройних сил України та інших, утворених відповідно до законів військових формувань; суддів Конституційного Суду України, професійних суддів, народних засідателів і присяжних; осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, податкової міліції, державної кримінально-виконавчої служби, органів і підрозділів цивільного захисту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України; посадових осіб і працівників органів прокуратури, дипломатичної служби, митної служби, державної податкової служби, посадових і службових осіб інших органів державної влади.

До осіб, які прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування відносять посадових осіб юридичних осіб публічного права, які одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету; членів окружних територіальних та дільничних виборчих комісій, керівників громадських організацій, які частково фінансуються з державного чи місцевого бюджету; помічників-консультантів народних депутатів України та інших виборних осіб; осіб, які надають публічні послуги і не є державними службовцями чи посадовими особами місцевого самоврядування та деяких інших.

До третьої категорії суб'єктів відносять осіб, які постійно або тимчасово обіймають посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських обов'язків або осіб, спеціально уповноважених на виконання таких обов'язків в юридичних особах, фізичних осіб-підприємців.

Суб'єктивна сторона правопорушення полягає в прямому умислі на отримання неправомірної вигоди.

Корупційним правопорушенням визнається умисне діяння, що містить ознаки корупції, вчинене суб'єктом відповідальності за корупційні правопорушення, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність. Саме ж поняття корупції визначається як використання особою наданих їй службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб, або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди такій особі, або на її

вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей.

Використані джерела:

1. Про боротьбу з корупцією: Закон України від 05.10.1995 // Відомості Верховної Ради України (ЗВР). – 1995. – № 34. – ст. 266
2. Про засади запобігання та протидії корупції: Закон України від 11.06.2009 // Голос України від 18.07.2009. – № 132
3. Про відповідальність юридичних осіб за вчинення корупційних правопорушень: Закон України від 11.06.2009 // Офіційний вісник України (ОФУ) від 24.07.2009. – №53
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення: Закон України від 11.06.2009 // ОФУ від 24.07.2009. – №53

